25/09/2022

Ομιλία Μητροπολίτη Μάνης σε Διημερίδα της Α’ Καρδιολογικής Κλινικής του Ιπποκρατείου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσόστομος Γ’ παραχώρησε ομιλία με θέμα «Η ηθική της παρηγορητικής θεραπείας σε ασθενείς με προχωρημένη καρδιακή νόσο» στην Διημερίδα Καρδιακής Ανεπάρκειας της Α’ Καρδιολογικής Κλινικής του Γ.Ν.Α. Ιπποκρατείου Αθηνών, που διεξήχθη το διήμερο 23-24 Σεπτεμβρίου 2022.

Αναλυτικά το πλήρες κείμενο της ομιλίας:

Σέ τούτη τήν ζωή ἡ ἀσθένεια ὑπάρχει, συμβαίνει, ἔρχεται, μᾶς ἐπισκέπτεται. Εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων. Ἀπό τότε, καλεῖται ὁ ἄνθρωπος ν' ἀγωνισθεῖ, νά νικήσει τήν ἀσθένεια. Καί δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού νά μήν ἔχει ἀσθενήσει, πού νά μήν ἔχει αἰσθανθεῖ πόνο καί θλίψη.

Καί βέβαια διαπιστώνουμε ὅτι τελικά ἡ θλίψη παραμένει μέ ἀνθρώπινα κριτήρια ἀνεξήγητη. Δέν μποροῦμε νά εἰσέλθουμε στό μυστήριο τοῦ πόνου καί κατ' ἀκολουθίαν νά ἐξηγήσουμε τήν θλίψη. Ὡστόσο, ὡς χριστιανοί ὀφείλουμε νά γνωρίζουμε ὅτι ὁ Θεός δέν ἔφτιαξε τόν πόνο καί τήν θλίψη. «Οὐκ ἐστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός», θά μᾶς πεῖ ὁ Μ. Βασίλειος (ΕΠΕ 7, 87) καί τό κακόν δέν ἐκτίσθη συγχρόνως μέ τό καλόν. Ὁ Θεός ἔδωκε εὐφροσύνη καί μακαριότητα. Ὄχι πόνο, κακία καί θλίψη. Ὁ Θεός ἔπλασε καλόν τό σῶμα καί ὄχι ἄρρωστο καί κακό. Ἡ νόσος δέν εἶναι δημιούργημα τοῦ Παναγάθου Θεοῦ. Ὁ πόνος δέν εἶναι ἀπό τόν Θεό.

*

Ἀλλά καί ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μᾶς τό διαβεβαίωσε καί μάλιστα πρό τοῦ ἁγίου Του πάθους: «Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔξετε» (Ἰω. 16, 33). Σ' αὐτό τόν κόσμο θά δοκιμάσετε πολλές θλίψεις, πικρίες, δοκιμασίες. Ὁ Ψαλμωδός θά πεῖ γιά τήν ἀνθρώπινη ζωή ὅτι ὁμοιάζει ὡς μία «κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος» (Ψ. 63, 7). Αὐτή εἶναι ἡ πραγματικότητα. Αὐτό μᾶς λέγει ἡ πείρα τῆς ζωῆς μας. Ὁ πόνος ἀχώριστος σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ στή μάταιη τούτη ζωή, τήν πρόσκαιρη.

Ἀκόμη καί στόν Παρακλητικό Κανόνα πρός τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο διαβάζουμε: «Ἐν κλίνῃ νῦν ἀσθενῶν κατάκειμαι καί οὐκ ἔστιν ἴασις τῇ σαρκί μου». Ναι, στό κρεββάτι τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ πόνου. Ἀλλά αὐθόρμητα ἔρχεται καί ἡ προσευχή, τό συγκλονιστικό καί καίριο τροπάριο: «Πάντων θλιβομένων ἡ χαρά, καὶ ἀδικουμένων προστάτις, καὶ πενομένων τροφή, ξένων τε παράκλησις καὶ βακτηρία τυφλῶν, ἀσθενούντων ἐπίσκεψις, καταπονουμένων σκέπη καὶ ἀντίληψις, καὶ ὀρφανῶν βοηθός, Μῆτερ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, σὺ ὑπάρχεις, Ἄχραντε, σπεῦσον, δυσωποῦμεν, ῥύσασθαι τοὺς δούλους σου».

*

Ἔρχονται βέβαια βασανιστικά ἐρωτήματα. «Γιατί σέ μένα;» «Σέ τί ἔχω φταίξει;» «Τί νόημα ἔχει νά ζῶ ἀκόμη;» Εἶναι μία ἀγωνία, μία στιγμή στό ἀδιέξοδο, στόν πόνο, στήν ἀνυπομονησία, στήν ἀρρώστια. Φθάνεις καί σ' αὐτή τήν ἀπόγνωση. Ἀλλά δέν πρέπει νά ἀφήνουμε τόν ἑαυτό μας στήν ταλαιπωρία αὐτῶν τῶν ἐρωτημάτων. Νά τά ξεπεράσουμε. Νά σκεφθοῦμε πόσοι καί πόσοι ἅγιοι δέν ὑπέστησαν δοκιμασίες, διωγμούς, ἀσθένειες, πόνους, θάνατο. Καί ὅμως ἔλεγαν:

«Δόξα σοι ὁ Θεός». Δύσκολο ἀλλά καί πραγματοποιήσιμο.

Ἀξίζει νά σκεφθοῦμε τόν μεγάλο ἐκεῖνο εὐσεβῆ, δίκαιο καί πιστό, τόν Ἰώβ. Καί τί δέν ὑπέστη;

Τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ ἄμεμπτου, τοῦ δικαίου, τοῦ θεοσεβοῦς Ἰώβ, τοῦ πατέρα ἐκείνου ἀπέθανον τά τέκνα του, οἱ ἑπτά υἱοί καί οἱ τρεῖς θυγατέρες του, πῦρ ἔπεσε ἀπό τόν οὐρανό καί κατέκαυσε τά πρόβατά του, τοῦ ἅρπαξαν τίς καμῆλες του, τά βόδια καί τούς ὄνους του. Τό σπίτι του κατεστράφηκε καί ὁ ἴδιος ἀρρώστησε μέ φοβερό ἕλκος ἀπό τά πόδια μέχρι τήν κεφαλή του. Καί ὅμως, αὐτός, κράτησε τήν πίστη, δέν βλασφήμησε τό Θεό ἀλλά εἶπε τά καταπληκτικά λόγια «ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο (=ἀφήρεσε) ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καί ἐγένετο˙ εἴη τό ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τούς αἰῶνας»! Ἔμεινε στήν ὑπομονή. Καί γράφει ἡ Ἁγία Γραφή: «Ὁ Κύριος «εὐλόγησε τά ἔσχατα Ἰώβ ἤ τά ἔμπροσθεν». «Ἔδωκε ὁ Κύριος διπλά ὅσα ἦν ἔμπροσθεν». Αὐτὸ εἶναι ἡ ἰώβειος ὑπομονή, μέγα ὑπόδειγμα γιά μᾶς. Ἡ ἰώβειος ὑπομονή πού ἔμεινε στούς αἰῶνες.

*

Σ’ αὐτές, λοιπόν, τίς ὧρες καί τίς στιγμές δέν μένει παρά, μετά τήν φροντίδα τῶν ἰατρῶν καί τήν νοσηλεία ἀλλά καί ἀγάπη τῶν οἰκείων σου, νά κάμεις καί τό ἄλλο βῆμα, πού ἔχει μεγάλη πνευματική ἀξία.

Στρέψε τά δακρυσμένα μάτια σου πρός τόν Ἐσταυρωμένο. Πρός τόν Χριστό, τόν Μεγάλο Πονεμένο καί τήν Παναγία, πού ρομφαία διῆλθε ἡ καρδιά της. Πρός τούς Ἁγίους, τούς τόσους μάρτυρες. Πές δυό λόγια προσευχῆς. Ἕνα «Κύριε Ἐλέησον». Τότε πράγματι θά γλυκαθεῖς. Θά νοιώσεις παρηγορία. Θά αἰσθανθεῖς τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Θά ἔχει ὡς ἐλπίδα τήν προσδοκία ἀναστάσεως.

*

Ὁ Θεός δέν παύει νά ἐνδιαφέρεται γιά μᾶς. Εἴμαστε τέκνα Του. Μήν ἀμφιβάλλουμε γιά τήν πρόνοιά Του. Ἐκεῖνος ξέρει. Μᾶς διεβεβαίωσε δέ ὅτι διά πολλῶν θλίψεων θά εἰσέλθουμε στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἔτσι εἶναι. Λοιπόν, ἄς λέμε: «Γεννηθήτω τό θέλημά Σου». Ὅ,τι θέλει ὁ Θεός. Ἄφησε τήν ὕπαρξή σου σέ Ἐκεῖνον.

Ἔπειτα, οἱ θλίψεις εἶναι μία παιδαγωγία γιά μᾶς. Τήν παιδαγωγία αὐτή τήν χρησιμοποιεῖ ὁ Θεός πρός τελειοποίησή μας. Εἶναι ὠφέλιμη.

Αὐτή βέβαια τήν πνευματική διάσταση της παιδαγωγίας τῆς θλίψεως δύσκολα κατανοεῖται. Φαίνεται ὄντως παράδοξον. Ὅμως εἶναι μία πραγματικότητα. Ἀνήκει στά μυστήρια τῆς Πρόνοιας τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Στίς θεῖες βουλές Του.

Ἀληθῶς οἱ θλίψεις εἶναι θεϊκή παιδαγωγική μέθοδος, ἄλλως ἡ «παιδεία» κατὰ τὴν βιβλική ἔννοια, τήν ὁποία χρησιμοποιεῖ ὁ Οὐράνιος Παιδαγωγός πρὸς τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνος μόνος γνωρίζει, γιατί ἀγαπᾶ τό πλάσμα Του, τόν ἄνθρωπο. Ἰσχύει ἐν προκειμένῳ, ὁ βιβλικός λόγος, ὁ τόσον δύσκολος, ὅτι «ὃν γὰρ ἀγαπᾶ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέχεται» (Παροιμ. γ’, 12). Ἀποκαλύπτεται ἐδῶ ὅτι ὑφίσταται προσωρινή θλίψη γιά ὠφέλεια παντοτινή. Κατ’ αὐτὸν, λοιπόν, τὸν τρόπον, ὁ Θεός μᾶς ἔδωσε ἕνα ἄλλο μέτρο καὶ μ’ αὐτό τό θεϊκό μέτρο ἀξιολογοῦνται τὰ γεγονότα τῆς παρούσης ζωῆς. Αὐτὸ τὸ μέτρο ἀνοίγει ἕνα διαφορετικό ὁρίζοντα δηλαδή ἀπὸ τὰ «βλεπόμενα» καί «πρόσκαιρα», στά «μὴ βλεπόμενα» καί «αἰώνια ἐν οὐρανοῖς ἀγαθά». Ἔτσι, μέ τίς θλίψεις, ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται σέ συναίσθηση τῆς μηδαμινότητός του καὶ αὐτῶν τῶν προσκαίρων ὑλικῶν ἀγαθῶν του. Ἄλλωστε μή ξεχνᾶτε καί τό βιβλικό χωρίο «Ματαιότης ματαιοτήτων τά πάντα ματαιότης» (Ἐκκλ. α’, 2). Ἔτσι, καθίστανται οἱ θλίψεις εὐεργετικές, γιατί δέν μαραίνεται ἡ πίστη καὶ δὲν ἐξασθενεῖ ἡ εὐλάβεια. Γράφει, ἐν προκειμένῳ, ὁ Ἱ. Χρυσόστομος «ὅπερ γάρ χρυσῷ τὸ πῦρ τοῦτο αἱ θλίψεις ταῖς ψυχαῖς» (Ὁμιλία 26 Α’ Κορ.). Καθαρίζονται οἱ ψυχές μας καί ἀποδίδονται καθαρές στόν Κύριο. Ἀκριβῶς αὐτό βεβαιώνεται στὸ βιβλίο τῶν Παροιμιῶν ὅτι: «Ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καί χρυσός, οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ Κυρίῳ (Παροιμ. 1, ιζ’, 3).

Ὁ θλιβόμενος ἄνθρωπος κατανοεῖ ὅτι ματαίως στηρίζει τίς ἐλπίδες του στὰ ἐπίγεια ἀγαθά. Διαισθάνεται ὅτι εἶναι διαβάτης τοῦ κόσμου τούτου καί ὄχι μόνιμος κάτοικος, πειθόμενος ὅτι «ἐν οὐρανοῖς» εἶναι τὸ πολίτευμά του, ἡ αἰώνια κατοικία του. Ἔλεγε ὁ ἅγιος Παΐσιος ὅτι αὐτοί οἱ ὁποῖοι ἐπόνεσαν στή γῆ δέν θά πονέσουν στόν Οὐρανό. Γι’ αὐτό ὑπομονή, ἐλπίδα καί ἐμπιστοσύνη στό Θεό.

Αὐτή ἡ στάση ζωῆς μπροστά στίς θλίψεις δέν σημαίνει βέβαια μοιρολατρική αὐτοπαράδοση στήν κάθε δοκιμασία πού ἐπιφέρει ἡ ζωή. Δὲν σημαίνει περιφρόνηση τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καί τῆς ἀποδοχῆς τῶν φαρμάκων γιὰ τό πολύτιμο ἀγαθό τῆς ὑγείας. Τοὐναντίον, ὁ βιβλικός λόγος λέγει: «Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας αὐτοῦ καὶ γὰρ αὐτόν ἔκτισε Κύριος καὶ ἐκ γῆς ἔκτισε φάρμακα. Αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ» (Σοφ. Σειράχ, κεφ. λη’, στιχ. 1-6).

Γι’ αὐτό καί οἱ θλίψεις δοκιμάζουν τήν πίστη μας, δοκιμάζουν, τό ἄν θυμόμαστε τόν Θεό ἢ τόν λησμονήσαμε. Εἶναι ἕνα δοκιμαστήριο «μνήμης τοῦ Θεοῦ», ὁ κάθε πόνος, ἡ κάθε δοκιμασία, ὁ κάθε πειρασμός.

Καί ἀκόμη, μπροστά στόν θάνατο ἄς σκεφθοῦμε τά τόσο παρηγορητικά σημεῖα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ὅταν ἔλαβε τήν οὐράνια θεία πληροφορία ὅτι θά ἔφευγε ἀπ’ αὐτόν τόν κόσμο, ἡ ἰδία ἀξίως προετοιμάσθηκε γιά

τήν κοίμησή της ἐκεῖ στό εὐλαβέστατο οἴκημά της στή Γεθσημανῆ. Αὐτό δηλώνει καί ὁ ὑπέροχος ὕμνος: «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῆ τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα, καὶ σύ, Υἱὲ καὶ Θεέ μου, παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα».

Ὁ Ἀπ. Παῦλος, πού ὑπέφερε τόσα πολλά στή ζωή του καί στίς περιοδεῖες του γιά νά κηρύξει τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ γράφει: «Ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν τοῦ Κυρίου ἐσμέν» (Ρωμ. 14,8). Δηλαδή ὑποτασσόμεθα στό θεῖο θέλημα καί ἐάν ζοῦμε καί ἐάν πεθαίνουμε, ἀνήκουμε στόν Κύριο. Αὐτός εἶναι ὁ Ἀρχηγός τῆς Ζωῆς καί κυρίαρχος καί νικητής τοῦ θανάτου.

Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος στά μακρυνά Κόμανα, ἐξόριστος παραδίδει τήν ψυχή του στό Θεό μέ τά λόγια: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν».

Ἡ μητέρα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἡ ἁγία Νόννα ζοῦσε μέ μεγάλη θεοσέβεια καί ἔφυγε ἀφοῦ εἶχε κηδεύσει τά δύο της παιδιά μέσα στό ναό ἐνῶ ἐτελεῖτο ἡ Θ. Λειτουργία καί ἐκείνη προσευχόταν.

Ἀλλά καί ὁ Ἅγιος Νεκτάριος ὅταν θά μετέβαινε στό Ἀρεταίειο Νοσοκομεῖο γιά νοσηλεία, προσευχήθηκε στήν Παναγία, εὐλόγησε τά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντα κατεβαίνοντας ἀπό τήν Ἱ. Μονή Παναγίας τῆς Χρυσολεόντισσας στήν Αἴγινα καί εἰρηνικά, ταπεινά μέ ἐμπιστοσύνη στό Θεό εἰσῆλθε στό Νοσοκομεῖο καί μέ τήν προσευχή στά χείλη του ἔφυγε ἡ ψυχή του γιά τόν θρόνο τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ.

*

Πότε θά μᾶς πάρει ἀπ’ αὐτή τήν ζωή, μόνον ὁ Θεός τό γνωρίζει. Ὅλοι ἔχουμε στήν τσέπη μας τό πιστοποιητικό τοῦ θανάτου. Ὑπάρχει ὅμως σ’ αὐτό μία παράλειψις. Δέν ἔχει ἡμερομηνία. Αὐτή θά τήν γράψει ὁ Θεός.

Ἔτσι νά προσευχόμεθα νά ἔχουμε «χριστιανά τά τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα εἰρηνικά καί καλή ἀπολογία ἐπί τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ». Δηλαδή, τά τέλη τῆς ζωῆς μας, τίς τελευταῖες ἡμέρες, ὧρες καί στιγμές νά εἶναι ὄντως χριστιανικά χωρίς πόνους καί ἔργα πού φέρουν ντροπή, μέ εἰρήνη μέσα μας καί νά ἔχουμε καλή ἀπολογία μπροστά στό φοβερό θρόνο τοῦ Χριστοῦ ὅταν θά κριθοῦμε κατά τήν Δευτέρα Παρουσία καί τήν Τελική κρίση ἀπό τόν Δικαιοκρίτη Κύριο. Μ’ αὐτή τήν προσευχή θά εἴμαστε πάντοτε ἕτοιμοι γιά τήν ἄλλη ζωή. Αὐτό εἶναι ἐπίτευγμα, νίκη, εὐλογία. Νά φύγουμε ἀπ’ αὐτό τόν κόσμο ὡς πιστοί χριστιανοί, μέ τήν μετάνοια καί τήν θεία Μετάληψη.

Εἴμεθα ἄνθρωποι πρόσκαιροι καί θνητοί. Τό ὕψιστον ἀγαθόν εἶναι ὁ Παράδεισος. Αὐτόν νά κερδίσουμε. Σ’ αὐτόν νά ζήσουμε. Μάταια ἡ ζωή τούτη καί αὐτή ἡ γῆ.

Ἔρχεται καί παρέρχεται ὁ «νῦν αἰών». Ὁ ἐπουράνιος μένει στόν αἰῶνα. Εἶναι τά σκηνώματα τοῦ Θεοῦ, ἡ εὐλογημένη αἰωνιότητα.

Ἔτσι, τήν αἰώνια σωτηρία μας, τήν ζωή κοντά στό Θεό, τήν ζωή στόν Παράδεισο, αὐτό νά σκεπτώμεθα, αὐτό νά ἐπιδιώκουμε, αὐτό νά ζητᾶμε. Μιά ζωή μέ τούς ἀγγέλους καί τούς ἁγίους. Γι' αὐτό «Ὑπομείνωμεν ἔτι ὀλίγον γιά τήν οὐράνιον βασιλείαν. Ὁ γάρ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται».

Καί πάλιν, θά ἐπαναλάβουμε τήν μεγάλη φράση πού βρίσκουμε στήν προσευχή «Πάτερ ἡμῶν». Ἡ φράση: «Γεννηθήτω τό θέλημά Σου». Νά γίνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁτιδήποτε καί ἄν συμβεῖ. Πόση γαλήνη καί εἰρήνη φέρνει στίς ψυχές μας! Πόση ἐμπιστοσύνη στό Θεό Πατέρα μας! Τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στή ζωή μας.

Μή, λοιπόν, στενοχωρούμεθα, μή ἀπογοητευόμεθα. Ἐδῶ στή πρόσκαιρη τούτη ζωή εἶναι ἡ δοκιμασία. Στήν ἄλλη ζωή, στόν Παράδεισο, ἡ χαρά κοντά στόν Κύριο. Ἄλλωστε ὅπως λέει καί ὁ Ἱερός Χρυσόστομος «ἐδῶ εἴμαστε ὁδῖτες, πολῖτες εἴμαστε στήν Ἄνω Ἱερουσαλήμ». Ἀξία, ἑπομένως, ἔχει ν' ἀξιωθοῦμε τῆς μεγάλης αὐτῆς χαρᾶς καί νά ὑμνοῦμε στό διηνεκές τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅπως τό κάνουν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι. Γι' αὐτό νά σκεπτόμεθα: Ὅ,τι θέλει ὁ Θεός. Καί νά εἰρηνεύουμε.-